

Babes-Bolyai University of Cluj-Napoca
Faculty of History and Philosophy
History, Civilization, Culture, PhD. School

Dissertation

**The Dacian era in Ciuc Depression. Special reference to
Dacian fortress of Jigodin I – “Mill Field”**

PhD Supervisor:

PhD. Mihai Bărbulescu

PhD Candidate:

Anca – Corina Pop

Cluj-Napoca

2017

Contents

I.	Foreword.....	5
II.	The geographical landscape.....	7
III.	Living in the Ciuc Depression over time.....	9
IV.	The history research in the Ciuc Depression.....	14
V.	The Dacian era in Ciuc Depression.....	32
VI.	Occupations of the Dacians in Ciuc Depression.....	42
	1) Iron exploitation and processing.....	42
	2) Pottery.....	45
	3) Rock exploitation and processing.....	58
	4) Wood exploitation and processing.....	59
	5) Agricultural and craft activities.....	60
	6) The precious metal work.....	65
VII.	Habitat and fortifications.....	70
	Settlements.....	70
	Dwellings.....	72
	Fireplace.....	72
	Garbage pits.....	73
	Cultural pits.....	73
	Fortifications.....	74
VIII.	Comerce and coins.....	77
	Comerce.....	77
	Coins.....	80
IX.	Dacian fortress of Jigodin I – „Mill Field”.....	81
	1) Research history.....	81
	2) General stratigraphy.....	103
	3) Fortification.....	104
	4) Elements of habitat.....	109
	Housing.....	109
	Housing-workshop.....	111
	Fireplaces.....	114
	Kiln.....	115
	5) Funerary structures.....	117
	Tomb.....	117
	Funeral urn (?)......	117
	6) Archaeological material.....	118
	a) First iron age.....	118
	b) Dacian period.....	119
	1. Pottery.....	119
	Jug.....	119

	Lid.....	119
	Censer.....	119
	Fruit bowl.....	120
	Pot.....	120
	Dishes.....	120
	Colander.....	120
	Jars.....	121
	Painted pottery.....	128
	Kantharoi.....	128
	Dishes.....	128
	Fired clay objects.....	129
	2. Jewelry and clothing objects.....	129
	3. Metal tools.....	131
	4. Weapons.....	131
	5. Stone objects.....	132
X.	Conclusions.....	135
XI.	List of discoveries.....	141
	1) The Hallstatt era.....	141
	2) The Dacian era.....	144
	Pitchers.....	144
	Lid.....	152
	Lamp pitchers.....	152
	Fruit stand.....	164
	Earthen Pots.....	172
	Dishes.....	174
	Strainers.....	185
	Pots.....	189
	Painted pottery.....	195
	Kantharoi.....	198
	Dishes.....	205
	Spindles.....	206
	Polisher.....	210
	Melting pot.....	211
	Weigh for the loom.....	212
	Zoomorphic figurine.....	213
	Jewelry.....	213
	Clothing accessories and weapons pieces.....	218
	Utensils and tools.....	220
	Stone tools.....	229
	Osteological material.....	231

XII.	The annex of discoveries.....	233
XIII.	The fortresses legends.....	234
XIV.	Plates.....	235
XV.	Bibliografy.....	240
XVI.	Bibliographic abbreviations.....	249

Keywords: Ciuc Depression, Dacian Settlements, Fortifications, Trade, Jigodin I,

Goal:

This dissertation is focusing on Ciuc Depression, Dacian fortress Jigodin I - “Mill Field” as a case study.

The work is divided into 16 chapters and deals with the study of Dacian age reflected by the trades inhabitants of the depression have had, habitat and fortifications of the depression, settlements and cities, as well as archaeological items, trade with neighbouring and remote areas.

Dissertation structure:

1. *Chapter I* includes author’s motivation that led to the composition of this work and words of gratitude to all those who supported and guided her.
2. *Chapter II* deals with the description of Ciuc Depression geographical size and the mountains bounding the area, passes that connect it with the neighboring areas, soil and underground resources.
3. *Chapter III* reviews the findings that show the presence in the area of the historical cultures of Starcevo-Criş, linear ceramics, Bojan and Precucuteni, Cucuteni-Ariuşd, spherical amphora, Coţofeni, Schneckenberg, Ciomortan, Monteoru, Wittenberg, Noua and also Scythian elements from the first iron age. The map from the end of the chapter illustrates the localities that bear the elements of the mentioned historical cultures.
4. *Chapter IV* presents the research conducted by historians or experienced archaeologists undergoing excavations or simple searches. Here are mentioned the comments of each one, drawings and personal opinion of what was discovered on the ground at the time.
5. In *chapter V* is a brief history of Dacian age mentioning the most important events that took place on a political, social and technological level, developments that have led to the appearance of Dacian state. Besides these aspects, the chapter also includes: literary sources of ancient Greek and Latin writers.
6. *Chapter VI* includes occupations, agricultural activities, crafts and metal work from the depression, activities confirmed by the archaeological discoveries in the settlements and fortresses, pottery and iron ore, raw materials, finished products (tools, utensils, weapons, etc) and the residual slag as a result of the use of iron ore.
7. In *Chapter VII* are reviewed settlements and fortresses in the depression, their classification in a certain typology taking into account the presence or absence of the fortification system, the arrangement of the fortification elements of habitat: dwellings, fireplaces, refuse and religious pits.

8. *Chapter VIII* entitled “Commerce and currency” are presented: the main communication routes linking Ciuc depression throughout Dacia area, reaching Greece as far as Greece and the Roman Empire, the products traded on these routes and the foreign coins arrived to Dacia.
9. In the *IXth chapter* is described the fortress of Jigodin I: “Mill Field” in which are mentioned: the research history, stratigraphy, the fortification, the elements of habitat, the funerary complexes and the archaeological materials discovered inside the fortress. In this chapter, are presented the the result obtained by Petre Roman during 1980-1984 excavations, information that has not been published in any specialized documents.
10. *Chapter X* includes the final conclusions resulting from the author’s research based on information and drawings made by historians or experienced archaeologists who have conducted research here.
11. In *chapter XI* is illustrated in a graphical or photographical way and described in detail the pieces from the first and second part of Iron Age discovered during the excavation campaigns carried out in the years `80, `90, `00. The catalog is configured as following: household pieces, tools and utensils, jewelry, clothing pieces, weapons and stone objects. The pieces discovered during 1980-1984 are unique pieces that have never been presented so far in any specialized work.
12. In the annex of *chapter XII* the pieces discovered in depression, presented in chapter V, are systematized.
13. *Chapter XIII* contains the legends of the fortresses in the area.
14. *Chapter XIV* are illustrated the profiles of the sections opened to investigate the fortresess’s plateau.
15. Throughout *chapter XV* are mentioned the literary sources used in preparing this dissertation: articles from magazines, books, monographs and ancient Greek and Latin authors.
16. *Chapter XVI* ends the work with the list of abbreviations found in the content pages that make up the work.

Bibliografie

- Andrițoiu, 1997** **Andrițoiu I., Rustoiu A.,** *Sighișoara-Wietenberg. Descoperiri preistorice și așezarea dacică*, București, 1997, p. 93, p. 120.
- Aurul și argintul României,** Catalog de expoziție, Muzeul Național de Istorie a României, 2013.
- Babeș, 1980** **Babeș M.,** *Unelte geto-dace pentru modelarea ceramicii*, în SCIV 31, 1, 1980, p. 23-33.
- Balázs, 1868** **Balázs O.,** *O Szekelyföld leirasa*, Vol II, Pest, 1868.
- Barabási, 1987** **Barabási L.,** *Din istoria metalurgiei pe teritoriul județului Harghita*, Symposia Thracologica, 5, 1987, p. 14-15.
- Beldiman, 1989** **Beldiman C.,** *Plăcuțe de cuirasă (lorica sqamata) din Dacia preromană*, în Carpica XX, 1989, p. 125-133.
- Beldiman, 1990** **Beldiman C.,** *Piepteni din a doua epocă a fierului descoperiți în estul Transilvaniei*, în SCIV 41,1, 1990, p. 111-115.
- Beldiman, 1990** **Beldiman C.,** *Semne de tip tamga din Dacia preromană*, în Thraco-Dacica, IX, 1990, p. 139-151.
- Cavruc, 2000** **Cavruc V.,** *Noi cercetari în așezarea de la Păuleni*, în Angustia 5, Sfântu-Gheorghe 2000, p. 93-103.
- Cavruc, 2003** **Cavruc V.,** *Protodacii în epoca metalelor*, în României în Covasna și Harghita, 2003, p. 25-30.
- Căpitanu, 1986 – 1987** **Căpitanu V.,** *Ceramica geto-dacică descoperită în dava de la Răcățău, comuna Horgești, jud. Bacău*, în Carpica XVIII-XIX,

- 1986-1987, p. 103-213.
- Chiriac, Gărvan, 2001** **Chiriac D., Garvan D.,** *Câteva observații cu privire la așezările culturii Boian de pe teritoriul României*, în Buletinul Cercurilor Stiințifice Studentești, Alba-Iulia, 2001, p. 9-11.
- Comșa, 1965** **Comșa E.,** *Cultura Boian în Transilvania*, în SCIV, 16,3, 1965, p. 545-555.
- Comșa, 1977 – 1979** **Comșa M.,** *Cuptoare de ars oale din sec. I î.e.n – IV e.n în regiunile de la est și sud de Carpați*, în Memoria Antiquitatis, IX-XI, 1977-1979, p. 171-174.
- Crișan, 1969** **Crișan I. H.,** *Ceramica geto-dacică. Cu specială privire la Transilvania*, Cluj, 1969.
- Crișan, 1993** **Crișan I. H.,** *Civilizația geto-dacilor*, București, 1993.
- Crișan, 1976** **Crișan I. H.,** *Precizări în legătură cu cronologia ceștii dacice*, în Drobeta, 2, 1976
- Crișan, 1978** **Crișan I. H.,** *Ziridava*, Arad, 1978
- Crișan, 1986** **Crișan, I. H.,** *Spiritualitatea geto-dacilor*, București, 1986, p. 76-90
- Crișan, 1996** **Crișan V.,** *Așezarea dacică de la Sântimbru – “La Pomii Verzi” (jud. Harghita)*, în AMN 33, 1, 1996, p. 361-367.
- Crișan, 1995** **Crișan V.,** *Așezările dacice din estul Transilvaniei în contextul schimburilor comerciale și a circulației monetare (secolele III a. chr. – I p. Chr.)*, în AMN, 32, /1, 1995, p. 359-379.
- Crișan , 2000** **Crișan V.,** *Dacii din estul Transilvaniei*, Sf. Gheorghe, 2000

Crișan, Gheorghiu, Popescu, 2004

V. Crișan, G. Gheorghiu, C. Popescu,
Cercetările arheologice de la Miercurea Ciuc – Jigodin I – campaniile 1998-2000, în Istros XI, Brăila, 2004 (extras)

Daicoviciu , 1960

Daicoviciu C., *Apariția și formarea relațiilor sclavagiste în Dacia, în Istoria Romaniei, I, 1960*

C. Daicoviciu, 1954

Daicoviciu C., *Cetatea dacică de la Piatra Roșie, 1954.*

Daicoviciu, 1972

Daicoviciu H., *Dacia de la Burebista la cucerirea romană, Cluj, 1972.*

Daicoviciu, 1991

Daicoviciu H. , *Dacii, Chișinău, 1991*

Dodd-Opritescu , Szócs, 1987

Dodd-Opritescu Ann, Szócs J., *Cetatea de la Băile Jigodin. Săpături 1980-1984, Symph-Th, 5, Miercurea Ciuc, 1987, p. 60.*

Ferenczi , 1932 – 1938

Ferenczi A., *Cetăți dacice în județul Ciuc, în ACMIT, 1932-1938, p. 240-352.*

Ferenczi, 1980

Ferenczi I., *Considerațiuni de ordin arheologico- istoric privind importanța depresiunilor ciucului în epoca romană și postromană, în Acta Harghittensia, I, 1980, p. 23-31.*

Ganciu , 2001 – 2002

Ganciu A., *Piepteni din corn și os din secolele IV a. Chr – I p. Chr, în SCIV 52-53, 2001-2002, p. 53-83.*

Glodariu , 1979

Glodariu I., *Arhitectura dacilor- civilă și militară(sec II î.e.n – I e.n), Cluj, 1979.*

Glodariu , 1971

Glodariu I., *Considerații asupra circulației monedei străine în Dacia (sec. II î.e.n – I e. n), în AMN VIII, 1971, p. 71-90.*

Glodariu , 1976

Glodariu I., *La conception architectonique des*

- sanctuaries daces*, în *Thraco-Dacica*, I, București, 1976, p.
- Glodariu, 1981** **Glodariu, I.** *Contribuții la cronologia ceramicii dacice în epoca La Tene târzie*, Cluj-Napoca, 1981, p. 146 - 163
- Glodariu, 1984** **Glodariu I.,** *L'intensite de l'influence romaine en dacie pre-romaine*, în *Thraco-Dacica*, V, 1-2, 1984 p.
- Glodariu et alii, 1997 – 1998** **Glodariu I. et alii.,** *Propuneri pentru un dicționar de termeni în arheologia celei de a doua epoci a fierului*, în *Sargetia XXVII/1*, 1997-1998, p. 205-216
- Glodariu, 1997** **Glodariu I.,** *Societatea umană din teritoriul intracarpatic în epoca veche*, în *Istoria României, Transilvania I*, Cluj 1997(extras)
- Glodariu, 1974 – 1975** **Glodariu I.,** *Vase de argint în tezaurile dacice*, în *Sargetia XII-XIII*, 1974-1975, p. 19-27
- Glodariu, 1974** **Glodariu I.** *Relații, comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană*, Cluj, 1974
- Glodariu, Iaroslavschi, Rusu, Stănescu, 1996** **Glodariu I., Iaroslavschi E., Rusu A., F. Stănescu.,** *Sarmizegetusa Regia: capitala Daciei preromane*, Deva, 1996
- Gostar , 1969** **Gostar, N.,** *Cetăți dacice din Moldova*, Bucuresti, 1969
- Gumă 1993** **Gumă M.,** *Civilizația primei epoci a fierului în sud-estul României*, București, 1993
- Gumă, Luca, Săcărin, 1987** **Gumă M., Luca A.S., Săcărin C.,** *Principalele rezultate ale cercetărilor arheologice efectuate în cetatea de la Divici între anii 1985-1987*, în *Banatica* 9, 1987, p. 199-218
- Iaroslavschi, 1997** **Iaroslavschi E.,** *Tehnica la daci*, Cluj, 1997

- Iaroslavschi, 1995** **Iaroslavschi E.**, *Vase tradiționale de provizii în epoca Latene tardiv*, în *Arheologia Moldovei*, XVIII, 1995, p. 51-58
- Ionescu** **Ionescu Corina**, *Introduction to the mineralogical and petrographic study of the ancient ceramics (archaeoceramics)*,
prezentare powerpoint
- Janos, Kovacs, 1967** **Janos P., Kovacs D.**, *Perieghetză arheologică în bazinul Ciucului*, în *Studii și materiale Târgu Mureș*, 1967, p. 43-50
- Lazarovici, 1996** **Lazarovici Gh.**, *Din istoria străveche a Carpaților Orientali*, în *Angustia* 1, 1996, p. 27-51
- Levițki, 1994** **Levițki O.**, *Cultura Hallstattului canelat la răsărit de carpați*, București, 1994
- Macrea și colab, 1951** **Macrea M. și colab.**, *Despre rezultatele cercetărilor întreprinse se șantierul arheologic Sf. Gheorghe- Brețcu, 1950*, în *SCIV*, 2, 1, 1951, p. 285-311
- Marinescu , 1983** **Marinescu, Fl.**, *Cercetările arheologice efectuate de către Muzeul militar și aportul lor la elucidarea și aprofundarea unor aspecte ale istoriei noastre militare*, în *Studii și Materiale de Muzeografie și Istorie Militară*, 16,1983, p. 102-119
- Marta, 2002** **Marta L.**, *The late bronze age settlements of Petea-Csengersima*, Satu Mare, 2002
- Matei , 2007** **Matei S.**, *The morphology and typology of kilns for firing ceramic in the Geto-Dacian*, în *Istros* XIV, 2007, p. 279-287
- Marțian, 1920** **Marțian I.**, *Repertoriul arheologic pentru*

- Marțian, 1903** *Ardeal, Bistrița, 1920*
Marțian I., *Régi telepek és lelhelyekről a kiralyhagóntuli területen*, în *Archaeologiai Értesítő*, Budapesta, 1903, p. 283-284
- Marțian, 1921**
Marțian I., *Urme din războaiele romanilor cu dacii*, Cluj, 1921
- Maxim, 1996**
Maxim Z., *Protodacii în Carpații Răsăriteni*, în *Angustia 1*, Sfântu - Gheorghe, 1996, p. 51-67
- Oancea, 1987**
Oancea D. și colab., *Geografia României, Carpații românești și Depresiunea Transilvaniei*, vol III, 1987, p. 131-139
- Oberländer-Tárnăveanu, 2013**
Oberländer-Tárnăveanu E., *Aurul și argintul Daciei – Origine, exploatare, analize*, în *Aurul și argintul antic al României, București, 2013*, p. 16-32
- Pârvan, 1926**
Pârvan V., *Getica. O protoistorie a Daciei*, București, 1926
- Preda, 1986**
Preda C., *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986
- Preda , 1959**
Preda C., *Săpăturile arheologice de la Sâncrăieni*, în *MCA*, VI, 1959, p. 825-869
- Pop, 2000**
Pop G., *Carpații și subcarpații României*, Cluj- Napoca, 2000, p. 68-69
- Popescu, 1958**
Popescu D., *Le trésor dace de Sâncrăieni* , în *Dacia*, II, 1958, p. 156-206
- Popescu, 2013**
Popescu M. C., *Hellenistic and Roman Pottery in pre-Roman Dacia, (2nd century B.C – 1st century A.D)*, București, 2013
- Pupeză, 2012**
Pupeză P., *Veacul întunecat al Daciei*, Cluj-Napoca, 2012
- Repertoriul, 2000**
Repertoriul arheologic al județului Harghita, Sf. Gheorghe, 2000
- Rotea, 1993**
Rotea M., *Așezările culturii Wietenberg* ,în *Ephemeris Napocensis*, 3, 1993, p. 25-38

Roman, 1980-1981

Roman P., *Jurnalul de săpătură Miercurea Ciuc – Jigodin*, 1980-1981, p. 134-290

Rustoiu, 1997

Rustoiu A., *Fibulele din Dacia preromană*, (sec II. Î.e.n – I e.n), București, 1997

Rustoiu, 1996

Rustoiu A., *Metalurgia bronzului la daci (sec. II î. Chr. – I d. Chr) Tehnici, ateliere și produse de bronz*, București, 1996

Sanie, 1988

Sanie, S., *Cetățuia geto-dacică de la Barboși*, ArhMold, 12, 1988, p. 53-103

Sîrbu, 1993

Sîrbu V., *Credințe și practici funerare, religioase și magice în lumea geto-dacilor*, Galați, 1993

Sîrbu, Florea, 1997

Sîrbu V., G. Florea., *Imaginar și imagine în Dacia preromană*, Brăila, 1997

Shepard, 1956

Shepard O. A., *Ceramics for the archaeologist*, Washington, 1956

Suciu, 2009

Suciu L., *Habitat și viața cotidiană în Dacia sec. I a. Chr – I p. Chr*, Cluj-Napoca, 2009 (teza de doctorat)

Székely, 1957

Székely Z., *Cercetările și săpăturile de salvare executate de muzeul regional din Sf. Gheorghe în anul 1955*, in MCA III, 1957, p. 149-161

Székely, 1969

Székely Z., *Contribuții la problema așezărilor și cetăților dacice din sud-estul Transilvaniei*, în Cumidava, III, 1969, p. 99-108

Székely, 1981

Székely Z., *Contribuție la studiul prelucrării fierului la dacii din sud-estul*

- Transilvaniei, în Aluta XII-XIII, 1981,*
p. 31-34
- Székely, 1959** **Székely Z.,** *Raport preliminar asupra sondajelor executate de Muzeul regional din Sfântu Gheorgh în anul 1956,* în MCA V, 1959, p. 231-247
- Székely, 1970** **Székely Z.,** *Săpăturile muzeului din Sf. Gheorghe (1959-1966),* în MCA IX, 1970, p. 297-317
- Tanțău, 1972** **Tanțău R.,** *Meșteșugurile la geto-daci,* București, 1972
- Teodor, 1995** **Teodor S.,** *Decorul pe vasele borcan geto-dacice,* în Arheologia Moldovei, XVIII, 1995, p. 17-31
- Teodor, 1999** **Teodor S.,** *Regiunile est-carpătice ale României în secolele V – II î. d. Hr,* București, 1999
- Teodorescu, 1929** **Teodorescu D.M.,** *Cetatea dacă de la Costești,* în ACMIT 1929, p. 267-292
- Trohani, 2006** **Trohani G.,** *Locuirea getică din partea de nord a Popinei Bordușani (com. Bordușani, jud. Ialomița),* Târgoviște, 2006
- Trohani, 2000** **Trohani G.,** *Tehnici de modelare a ceramicii getice,* în Istro-Pontica, Tulcea, 2000, p. 163-171
- Trohani, 2013** **Trohani G.,** *Tezaurul de la Sâncrăieni, jud. Harghita, în Aurul și argintul antic al României,* București, 2013, p. 413-417
- Tufescu, 1974** **Tufescu V.,** *România,* București, 1974
- Ursachi, 1995** **Ursachi, V.,** *Zargidava. Cetatea dacică de la Brad,* Bibliotheca Thracologică X,

- București, 1995
- Vasiliev, 1980** **Vasiliev, V.,** *Sciții agatârși pe teritoriul României, Cluj Napoca, 1980*
- R. Vulpe, S. Teodor 2003** **Vulpe R.,** *Piroboridava. Așezarea geto-dacică de la Poiana, Biblioteca Thracologică XXXIX, 2003*
- R. Vulpe, 1955** **Vulpe R.,** *Săpăturile de salvare de la Sâncrăieni 1954, în SCIV 6, 3-4, 1955, p. 559-565*
- Vulpe și colab. 1951** **Vulpe R. și colab.,** *Activitatea șantierului arheologic Poiana-Tecuci 1950, în SCIVA, II/1, 1951, p. 177-216*
- Vulpe, 1955** **Vulpe R.,** *Șantierul arheologic Popești, în SCIVA VI, 1-2, 1955, 239-271*
- IIR** (*Izvoare privind Istoria României*), vol. I, București, 1964
- Caesar - De bello Gallico** ,VI, 25, 2, în *Izvoare privind istoria României*, București, 1964
- Călători străini despre Țările Române**, București, vol, I, 1968, (G. Reichersttoffer) (A. Verancsics), după **V. Spinei**, *Realități etnice și politice în Moldova Meridională în secolele X-XIII*, Iași, 1985
- Criton**, *Geticele*, în *Izvoarele privind istoria României*, București, 1964
- Dio Cassius**, *Istoria romanilor, LXVII, 7,1*, *Izvoare privind istoria României*, București, 1964,
- Frontinus**, *Stratagemele*, în *Izvoare privind istoria României*, București,1964
- Herodot**, *Istoriei,IV*
- Herodot**, *Istoriei,VII*
- Iodanes**, *Getica*, 69-70
- Ovidiu** - *Tristele,III, 10, 19*
- Pliniu cel Bătrân**, *Istoria naturală, IV*, în *Izvoarele privind istoria României*, București, 1964
- Pompeius Trogus**, *Istoria lui Filip*, în *Izvoare privind istoria României*, București, 1964
- Sofocle**, *Triptolem*, în *Izvoarele privind istoria României*, București, 1964
- Strabon**, *Geografia, VII*,

Tacitus, *Agricola*, în Izvoarele privind istoria României, București, 1964

Trogus–Pompeius, *Prolog*, după Istoria României, București, 1960

Vergiliu, *Eneida*, în Izvoare privind istoria României, București, 1964